

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XVII.)

A Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmevel

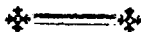
Indúlt BÉTSBÖL Pénteken 27. Februáriusban. 1795.

B é t s.

Eleven emlékezettyekben lehet az Olvasóknak a' múlt esztendei 28-dik Mártziusi *Merkuriusból* az, hogy mi-némü Jutalom-Kérdést méltóztatott légyen akkor Felséges Urunk, a' Hadi Patikáknak együgyűítésiről, és a' Bétsi *medicinisch-chirurgisch Josephs-Akademia*-beli tanulás' módgyának meg-jobbitásáról ki-adatni. — Az erről való munkák már béjöttenek, és a' mint a' közelébbi Udvari Ujjságban ki-nyomatattatva lévő 41 Rövid-mondásokból (*Symbolumokból*) látni lehet, 41-gyen vagynak. — Lefolyván a' munkálkodásra ki rendeltetett idő, kegyelmesen méltóztatott ő Felsége arról is gondoskodni, hogy a' bé-jött jutalom-írásoknak meg-ítélésekre és betselségeknek meg-határozására, olyan emberek vá-

R

loztafsanak-ki, kiknek mind hires és esmeretes tudományok, mind kivált-képpen a' *praxisban* való jártasságok és gyakorlottságok felöll, ö Felsége bizonyos lehetsen, s-a' kiktől következés-képpen fundamentomos és részre nem hajlás nélkül való ítéletet várhalson.

Ilyen tzéllal ki-választattak ezen foglalatofságra: — *Bétsben*, Tsáfzari Test-Orvosok, Lagusius és Quarin; *Páviában*, Guberniális Tanátsos és Profefsor, Frank; *Prágában*, vólt Hadi most pedig Civilis Proto-medicus, Bayer; *Freyburgban*, Profefsor Mederer; a' *Bétsi* Universitásnak 2 Profefsorai, az idősebb Jacquin és Proheska; 2 Tsáfzari Test-Seb-orvasok, Göpfert és Hunczowsky; és az ide való *medicinisch-chirurgisch Josephs-Akadémianál* lévő 4 Stab-Chirurgusok és Profefsorok, Pöking, Gabrieli, Plenk, és Schmidt Urak, mind ezek a' *medicinisch-chirurgisch Fachból*: különösön pedig a' tnlajdon-képpen való *Pharmacopeára* (patikai mesterségre) nézve, méltoztatott még ö Felsége ide rendelni, mostani Patika-Igazgató Lefzner, és vólt város-patikarius mostan pedig *Természeti Historiát* tanító Profefsor Posaing Urakat.

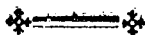
Ezen Gyülés a' folyó Fébr. 14-dikin kezdette-el itt, egy Felséges Uruntól elibe adatott *Rendelés* szerént, a' maga üléseit, ilyen nevezet alatt: *Ts. K. Katonai-Egészség-Commissió*. — Annak idejiben közönségefsé fognak, nem tsak a' jutalmat nyert írások; hanem egyéb tudni szép és szükséges munkái is ezen Commissiónak, tétettetni.

A' feljebb említett 41 munkák, a' következendő *Rövid-mondások* alatt jötenek-bé: — „

„ 1) *A' betegségeknek gyógyítása kevesebb orvosi szereket kíván: és talám ez az oka, hogy a' Philadelphiai Katona ispotályokban a' belső nyavajákra nézve tsak 7 féle orvosló szerekről tétett rendelés.*

„ 2) *Many men, many minds. (Hány ész, annyi vélekedés.)*

„ 3) *Resque, locusque dabunt. — Ovidius.*

- „ 4) Non ex vulgi opinione, sed ex sano iudicio. — *Baco.*
„ 5) Dies diem docet.
„ 6) A little learning is a dang'rous thing — *Pope.*
„ 7) Non sani esse tantum volumus, sed sanare. — *Seneca.*
„ 8) Paucis, iisque selectis utatur medicus remediis, selecta enim sunt quæ medicum nobilitant. — *Trit.*
„ 9) *Ha' tudományok kerületiből a' vélekedéseket ki-hadgyuk, kevés marad valóságának.*
„ 10) In tradenda chirurgis militaribus curandi arte est etiam provector plurium eorum ætas in considerationem ducenda.
„ 11) Simplex veri Sigillum. — *Boerhave.*
„ 12) Mens simplicitatis fons.
„ 13) Medicina est scientia eorum, quorum applicatorum effectu vita sana conservatur, agra vero in priorem restituitur sanitatem. — *Boerhavi inst. med. §. 22.*
„ 14) Nequid nimis.
„ 15) In simplicitate veritas. — *Fundam Matthf.*
„ 16) Patriæ (*Ez 30 árkust küldött-bé*)
„ 17) *Minden a' maga tehetsége szerént szolgáljon a' közönségnek.*
„ 18) Vita brevis, ars longa, occasio præceps, experimentum periculofum, iudicium difficile. — *Hip.*
„ 19) (*Ez magát meg-nevezte: azért semmi Mondás nints az írása mellett.*)
„ 20) *A' Teremtő a' földből neveli az orvasi szerket; és az okos ember azokat nem veti-meg.* — *Syrach 30.*
„ 21) Simplex & tamen integer.
„ 22) (*Ez sem tett-fel semmi Mondást mivel magát meg-nevezte*)
„ 23) Parsimonia auget opes. — *Proverb. 13. 11.*
„ 24) Quemadmodum non lautis epulis, sed victu simplici tuemur sanitatem, confirmamusque, itaque non farragine rerum, sed simplici optimorum remedium selectu morbos curare possumus eo felicius, quod ipsa bona simplexque natura potissimum medicatrix morborum est.
„ 25) Placuerat naturæ, esse remedia vulgo parata;

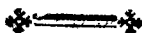

- invenit facilia & sine dispendio, & quibus vivitur. — *Plinius histor. natur. XXVI. C. I.*
- „ 26) Ha valaki valamit tudna, és ki nem adná: — — melly büntetésre méltó volna az. — Van Swieten.
- „ 27) Egy mesterségihez értő Orvos, kevés de jól talált szerekkel véghetetlenül hamarabb el-éri tzelj-át, mint egy közönséges szabdájú Practicus a patikáknak minden barlangjaival. — *Zimmermann*
- „ 28) Születet, Tisztelet, és Engedelmejség a' Monárchákhoz, szánakozás és könyörületesség a' beteg katonákhoz.
- „ 29) Medicus, ni Deus, pestis reipublicæ erit.
- „ 30) Amicus Monro, amicus Riemer, sed magis amica veritas.
- „ 31) Prævideo, immo expecto fore, ut nimis severum iudicem me appellent non pauci, qui & hodie amant non pauca remedia, quæ sibi eripi ægre patiuntur. Neque polliceor mihi plausum eorum, qui paucissimis remediis omnes morbos sanari posse contendunt. — *Baldinger.*
- „ 32) In medicina faciendâ remediorum simplicitas operosâ compositioni præferenda. — *Bern. Ramazzini Orat. IV.*
- „ 33) Medicinam agro comparaveris, quem infestaverint noxiæ et inutiles herbæ, adeo fumentum superat zizania. — *J. Hecquet de purg. medic.*
- „ 34) A' tapasztaláson és hasonlatosságokon fundálódott okoskodásból folyó következtetések vezetnek az igazságra.
- „ 35) Non fingendum aut excogitandum, sed inveniendum, quid natura ferat, vel faciat. — *Baco.*
- „ 36) Artis origo fuit leges servasse diætæ, Tamque salutare, quam res didicisse nocentes.
- „ 37) Illud certissimum est, non ex eo, quod mens humana sit minus subtilis & impar, perplexitates & catalepsias in scientiis plerumque provenire, sed ex eo, quod objectum nimis in remoto collocatum sit. — *Baco.*

- „38) Si quid novisti rectius istis, candidus imperti,
si non, his utere mecum. — *Horat.*
- „39) Ego non potui meliora excogitare, & convenientiora castrensi medicinæ; si non placuero a scientia, certe laudabor ab obsequioso conatu. — *Boerhaviï, epist. 90. ad J. B. Bassandum.*
- „40) (Egy nevetlen Olosz iras, *Symbolum* nélkül.)
- „41) Patriæ. (16 Arkusokban.)
- (A' melly *Mondások* itt magyarra vagynak fordítva, azok németek.)

A' *Palatinátusi* Választó Fejedelem, *Mária Leopoldina* Hertzeg' Aszfzonymal, *Auszriai* fő Hertzeg' s-*Lombárdiai* Fő-Kapitány' *Ferdinand'* máfodik leányával, hazofági életre lépven, az öfzvekelés Fébr. 15-dikén *Innspruckban* esék-meg, a' hol a' Menyaszfzonymnak Fő Hertzeg és Hertzeg Aszfzony Szüléin kívül, mint Ts. K. Biztos Gróf *Lehrbach* is jelen vala. *Mária Elisabetha* Hertzeg Aszfzony, 13-dikban, a' maga fő Udvari-Mesterivel Gróf *Spauserrel*, Gróf *Lehrbachal*, és az ország Kormányozójával Báro *Waidmansdorffal* együtt, *Stainachig* 2 orányi távolságra ment *Innspruckból* elejekbe, a' *Májlandból* jövő és a' Menyaszfzont magokkal hozó Fő Hertzegnek és Hertzeg Aszfzonymnak, a' honuan mind együtt az nap estveli 6 órára *Innspruckba* vizfsza érkeztenek. Más nap (14-dikben) *Ferdinand'* fő Hertzeg, a' fő Udvari-Mesterrel Hertzeg *Albaniával*, a' Ts. K. Biztossal, és az ország Kormányozójával, egy postányi távolságra, az oda erkező Vái. Fejedelemnek és Vő-legénynek elibe mentenek, ki is innen dél utánni 1 órára, a' nagy ágyuknak menydörgefei között *Innspruckba* bé-érkezvén, *Erszabeth* Hertzeg aszfzony által a' fő Nemefségnek jelen-létiben a' Kastély gráditsán fogadtatott és köfzöntetett.

Innen egyenesen a' *Ferdinand'* fő Hertzeg és Hertzeg aszfzony izobába ment a' Választó Fejedelem, a' hol, minékutánna a' fő Udvari Mester a' izobából ki-ment volna, ő Hertzegfegek által, a' Menyaszfzonymi H. Aszfzonyhoz, első látogatásra bé-vezettetett. —

Véghez menvén a' tzerimoniák, ezeket az ebéd, és estveli 6 orákor a' Nemesség által való udvarlás követték, mellyek után a' fő urafágok teátrumra mentek, a' hol közönséges öröm és tapsolás által fogadtattak.

A' öfzve kelés 15-dikben estveli 6 orákor esett-meg. A' Papi szent hivatalt, a' Præmonstratensis Kanonicusok' *Wilteni* T. Prælatusok *Markus* vitte véghez az Udvari *Baldachinos* palotában, tsak a' Varos Papjának, a' Menyaszszony H. Szüléinek, és *Erzsébet* Hertzeg Afzfzonymnak, s-az Udvari Státusnak jelen-létekben. A' meg-szentelés után az ágyuk meg-szollaltanak, melly után a' *souperozás* következett. — Febr. 16-dikán ezen örvendetes történetből, az Udvari teátrumba való szabad bé-menetel által, a' Közönség is részefittetett. Az ujj házas parral együtt a' fő Uraság is meg-jelent, a' nézőknak igen nagy tapsolásaik között, előbb a' teátrumon, és egy ideig való itt mulatása után, az Udvari bálházban, a' hol az ujj Választó Fejedelenné, Anglus Kontra-tánczokat járt.

Fébr. 17-dikén jó reggel fel-gyülekezvén a' Nemesség, butszuzás végett, a' Választó Fejedelem' udvarló szobájába, tsak hamar ki-érkeztenek, leg előll az *Ersébeth* Hertzeg afzfzony liberiás tselédgyei minden fő Udvari Tifztyeivel együtt; az után a' fő Nemesség, végre leg hátul maga a' Választó Fejedelem, Feleségit karon fogva vezetvén. *Ersébeth* Hertzeg Afzfzony, a' Valasztó Fejelemnének jobbja felöll, a' gráditson-le egész az úti szekerekig ki-kisérté a' haza felé indulandó fő Vendégeket, kik is ezer jó kívánások közben az otthon maradóktól bútsut vévén, útnak indúltanak.

Hollándiai revoluzziós történetek.

Hágában Fébr. 3-dikán, dob és közönséges harang-szó közben, egy *Publikátziót* olvastattak-fel *Hollándiának* előre ki-neveztetve levő Kép-viselői a' Tanáts-káznál, melly Jan. 31-dikén készült, és a' mellyben közönségesé tétettetik, hogy: szorgalma-

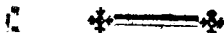
tos meg-*visgáltatás* után úgy *találtatott* a' dolog, hogy a' *Batavusoktól* 1787-ben bé-*vétetett* *Constitutzió*, az *Egyenlőségnek*, *Szabatságnak*, és *Bátorságnak* *Syftemájával*, *telyefséggel* meg nem *egyezhetik*, *következés-képpen* tovább fenn nem *álhat.*, — Az után, *minekutanna* az *Emberi-jusról*, *Egyenlőségről*, *Szabatságról*, és *Bátorságról* való *principiumok*, a' *Fran-tziáknak* ismeretes módgyáik *szerént*, *hofszfason* elő *számláltattanak* volna, *végre* így *rekesztődik-bé* ez a' *Publikátzió.* „ —

„Mind ezekre nézve tehát, a' *Hollandiai* ügy *nevezett* *Rendeknek* *Gyülease* többé fenn nem *állhat*; és az *Örökös Helytartónak* s-*Generális Kapitánynak* minden *örökös méltóságai*, *valamint* *szintén*, a' *Ritterség*, s-a' *Ritteri Nemesség*, *el-töröltetteknek* és *el-enyészteknek* lenni, *ki-jelentetek.* Az 1787-dik és . . 88-dik *sztendőben* a' régi *Constitutzió* mellett le-tétegetett minden *hitnek-formái*, már *kötelező erővel* nem *bírnak.* „

Generál Daendels ilyen *szavakkal* kérte volt fel *Generál Golowkintól, Amsterdámot* : — „Parantsolom *neked* *Generál!* hogy a' *vezérlésed* alatt lévő *örző fereggel* együtt a' *vároft* ezennel *oda* *hadgyad*, *mi-vel-hogy* én *oda* még ma *estve* bé *akarok* *szállani.* „

Némellyek a' *Helytartó Hertzeg'* *pártya-beli* fő *üzemélyek* közzül, *mint* p. o. *Gr. Bening*, *Gr. Pen-súra*, *Van-Spiegel*, *Van-Rhoon*, s-*mások*, *árestál-tattanak*, *némellyek* pedig, *el-botsáttatásokat* *kérvén*, *azt* meg-*nyerték.*

Még valami 30-tzig való *kifsebb* s-*nagyobb* *hadakozó* *Belga* *hajók* a' *tengeren* *vagynak* : és nem *tudatik*, *hogy* ezek, ha a' *Hollandiai* *változaso-kat* meg-*értik*, a' *Fran-tziák'* vagy az *Ánglusok'* *részire* *fogják* e' *magokat* *adni.* A' *kereskedésre* és *ha-jokázásra* *ügyelő* *Amsterdami* *ujj* *Commissió* *ugyan*, *egy* *Hirdetést* *küldözött* *széllyel* a' *tengeren*, *melly* *által* *nem* *tsak* a' *Hollandiai* *hanem* a' *Neutralis* *tar-tományok-beli* *hajókat* is meg-*inti*, *hogy* *haza* *való*

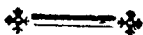

érkezések alkalmatosságával, az *Anglus* kikötő-helyekbe béne szállyanak.

A' *Hollandiai*, Nemzeti Képviselőkből álló ügynevezett Státus-Tanáts parantsolatot adott hogy szorgalmason vétetődgyék számba, hogy milyen, és hány hajókból álló, s-mitsoda kézszületü tengeri erő állhat-ki a' *Tavasza* a' *Hollandiai* ki-kötő helyekből? s-hogy 5-dik *Wilhelm* (a' Helytartó) mitsoda hajókat vitt légyen által a' magáéival együtt *Angliába*. ?

Ezen Tanátsok Fébr. 2-dikán alkalmatóságot szolgáltatottak a' *Frantzia* Képviselők annak decretálására, hogy a' Helytartói örökségeknek laistroma bé-kérettefsék, mellyre azt jegyzették-meg a' *Rendek*. — 1) Hogy a' Helytartó, fok jofszágoknak tsak hatználója, nem örököse volt, — 2) Hogy ezen örökségekből a' rajtok fekvő adóságokat is le kell húzni; s-hogy — 3) szor. Sok jofszágokat, nem mint Helytartó, hanem tsak mint magános személly, úgy birt. — A' Köz-jóra ügyelő Commi'ssióra vagyon bizva, hogy ezen örökségekről szorofsabb határozást tegyen. — Fébr. 4-dikén meg-intetett az *Amsterdami* polgárság, hogy a' hátra lévő adóknak nemeit, haladék nélkül fizefsebé. —

Minden előre való kézszületek azt mutatják, hogy, ha békefség nem leszen, jövendőben bizonyoson a' *Német* birodalomnak *Vestphaliai* Kerülete, hadi teátrommá fog változni. — Most egy előre *Münstetről* fogva le a' tenger felé *Emdenig* fognak a' Szövetséges seregek Kordont vonni. — Hallatik, hogy *Tavasza*szal, ha addig a' *Báseli* békefséges közben-járásoknak jó ki-menetelek nem lehet, akkor nem tsak azok a' *Pruszszus* seregek, a' mellyek most *Mánitztól* *Vésel* felé le-takarodnak, hanem az egész *Pruszszus* fegyveres erő, *Hollandia* ellen fel fog kelni.

Frantzia Ország.

A' Köz-jóra ügyelő Commissió ki-hírdettette, hogy az a' beszéd, mintha General *Dühem* valami gyanus tetteiért *Kölnben* árestáltatott volna, teljességgel nem igaz, sőt, mint betsülletes ember, valami igen fontos Commissióba küldtetett.

A' Frantzia fegyver-mű-helyyekről azt a' jelentést tette ez a' Köz-jóra ügyelő Commissió a' Conventben: — „hogy az egy *Frimair* hónapnak lefolyta alatt, a' szárczon tsatázó seregek' számára dolgozó ágyu-öntő mű-helyyek, 500 ágyukat készítettek, és az ágyuknak bővsége olyan nagy, hogy az öfzve olvasztatott harangokból ki-került *réz*, már ezen túl az ágyukhoz szükségtelen lévén, a' hajókhöz szükséges boritékokra fog fordittatni. A' tengeri erőhöz 30'öntő - mű-helyyek öntik éjjel-nappal az ágyukat, a' mellyek, egy ezttendőnek le-folyta alatt 15 ezer ágyukat szolgáltattak a' hadakozó hajókra. A' *Párisi* mű-helyyekben 13 hónapok alatt 157 ezer Flinták; a' másutt lévő mű-helyyekben pedig, egy ezttendő alatt 12 millió golyóbisok, 7 hónapok alatt 7600 munitziós szekerek, 10 ezer ágyu-talygák, és minden *Decások* (Tizedek) alatt 3 ezer kardok s-4 ezer bajonétok készültének-el.

Egy *Salle* nevü Kép-viselőnek halála után ki-jött repülő irásotskájából azt olvassák a' *Párisiak*, hogy a' *Roberpier*' plánnumának tzielja valosággal a' Királyság' vilzfza-állittatása lett volna.

A' *Párisi* levelek így írnak a' *Hollandus* dolgokról: — „

„ Minden hír-adásaink meg-egyezölög erősitik, hogy a' mi Kép-viselőink és Vezéreink azt adták a' *Hollandusoknak* tudokra, hogy ök, nem mint *Hollandotok*, hanem mint barátok úgy mennek-bé *Hollandiába*, és a' lakosok' szabatságát s-tulajdonát tiszteletben fogják tartani. A' *Frantziáknak* ugyan jussok vagyon, a' *Hollandusoktól* segítséget várni, és azt meg-kivánni el sem is mulattyák, hanem e' fe-

lett is barattságosan meg fognak egyezni. Röviden szólva: a' Frantzia Országló-izéknek tzielja az, hogy a' *Hollandusok*' függetlenségit és kereskedésit bátorságba helyheztesse; nékiek egyéb aránt egész szabadságot hagyván, a' magok Constitutziójokón olyan változáft tenni, a' milyent magoknak tetik, és ebben a' tekintethen, egyik pártot sem fogja secundálni. Ez a' magok-viselete a' Frantziáknak ellene mondhatatlanul a' leg jobb is; mert: ha mi *Hollandiával*, mint meg-hodóztatott országgal, úgy bánánk, rövid idő alatt minden 'sirját ki-szivnök: ellenben, mint ujj Szövettséges barátunkal úgy bánván vele, sokáig hasznát vehettyük. „

„Hág á b o l érttyük, hogy itt a' *Hollandiai* ujj Rendeknek tagjai, mint a' Nemzetnek ideig való Képviselei, öfzve gyülekezvén, első foglalatosságok vólt, a' nép felsőségit és az emberi just decretálni, a' Helytartoságot, az eddig való országló-izéket minden ágaival együtt el-törteni, Commissiókat fel-állítani, s-végre a' *Közönséges Rendeknek Biztosa*it, az ujj Constitutzió' el-fogadásának meg-határozására, öfzve hivatni. „ — „A' *Hollandusok* a' mi seregeinkel, az ő ujj vendégeikkel, még jól meg vagynak elégedve. A' Kereskedés egész mozgásban vagon. A' *Brabantiai* vásárosok, kávéért, nádmézért, s-egyébért, *Amsterdámba* járnak. s. a. t. „

Párisban az idén olyan hideg járt, a' milyen ezen Században többször nem vólt. A' leg nagyobb hideg ezen kívül, 1788-ban vólt; de a' mostani ezt is egy grádusfal haladta fejul. A' *Párisiak*, mint-hogy se gyértyára se fára nints egy *potsándlijok* is, jó szivvel korhelkednek estvénként imitt-amott. Erre nézve, a' Teátromok estvénként dugva tele vagnak; a' mellyen az *Entreprene-Ur* igen örvend, mivel ő az *ántrédárzsántot* egy fillérig megveszi, akar legyen az embereknek fára és gyértyára *siklusok*, akar ne. — Nem olvafsuk, hogy a' Convent még decretálta vólna, hogy többé *Párisban* ilyen hideg ne legyen.

Irtuk vólt, hogy a' Köz-jóra ügyelő Commissió azt javasolta közelebbről a' Conventnek, hogy a' *Napkeleti és Nap-nyugoti Indiákra* is küldgyön Képviselőket, a' mint az országnak belső részeire hűldöz. Ez a' projectom hozzfzas vetélkedésekre adott alkalmatóságot. — *Gouly* így okoskodott: — „A' mi *Asiai* uradalmaink (mond *Gouly*) az *Anglusok'* ragadományaiává lettenek. Mind a' nagy *Océánuson*, mind a' *Méditerráneum* tengeren *Anglia* uralkodik. Mi a' szározon győzedelmeskedünk, és tsak a' ditsőtség inkább hogy sem gazdagság a' nyereségünk. Az *Anglusok* ellenkezőt tselekesznek: ők a' magok kintses tárházaikat *Napkeleti Indiai* gazdagságokkal tetézik. *Indoszlánban* kell nekünk az *Angliába* bé-folyó arany pataknak kút-fejeit ki-szároasztani. Itt vagynak, a' Parlamentomot meg-vefztegető, Szövetségeseket szerző, a' seregeket ki-elégítő, és a' hazafiak közt való hadat a' mi kebeleinkben élefstő erek. Hafznos dolog e' az, hogy nekünk *Indiai* uradalmaink legyenek? telyefséggel nem. Hanem szükséges tsak ugyan, hogy, valameddig az *Anglusok*, széles *Indiai* tartományokat bírnak, és míg a' kereskedés az *Indus* tengereken minden nemzetekre nézve egészfszen szabád nem leszen, addig mi is megtartsuk a' mi uradalmainkat. Valameddig *Iste-de-France* és *Bourbon*, hatalmunkban lesznek, addig *India*, reánk nezve, el nem vefzett. Jól tudgyák ezt az *Anglusok*, és ezért fordították minden igyekezezteiket az *Indiai* tengerek' ezen 2 koltsainak el-foglalásokra, mellyeknek meg-tartásán tehát nekünk is egész erővel dolgoznunk kell. Hogy most oda elég-séges hadi erőt küldkefsünk, lehetetlen dolog: hanem, ha Kép-viselőket küldünk hozzájok, már így a' lakosoknak *moralis* és vizfsza rúgó erejeket erősen nevelkettyük. Ha egyszer *Iste-de-France* oda vagyon, már akkor oda vagyon *Madagascár* is, oda vagyon a' *Cotton* (*Karton*), *Káve*, nádméz, a' se-lyem-matéria, az épületre való fa, és oda vagyon, a' mi nagyobb, az egész lehetség, hogy valaha *Indiai* uradalmainkat vizfsza vehesük. „

Dübouchet ellene szegezte magát annak, hogy a' *Coloniákba* Kép-viselőket kellene küldeni, így szoltván: — „Ki volna közzüliünk az, a' ki ilyen tsiklandós dologban olyan mezfze-földre útnak járni kedvellene? Hány ezer nemű vádának zápora nem fogná azt el-borítani? Ne! ne! telyefséggel ne másutt, hanem *Londonban* tsatázzunk mi ezekért a' *Coloniákért!* „

Crafsoux azt vitatta, hogy nem szükséges volna éppen Kép-viselőket, hanem tsak *Biztosokat* küldeni a' *Coloniákba*. — Mások azt mondták, hogy a' Kép-viselők ezekben a' mezfze lévő vidékekben nem egyebek, hanem tsupa *Nagy-Vecirek* és *Vice-Királyok* fognának lenni. — *Amar* azt erősitette, hogy tsak a' jó rendelések és egy kemény tengeri hadi erő által segítettett hazafi *Biztosok* tarthattják-meg *Frantzia* örizágnak azokat a' *Coloniákat*, és tsak ezek vethetnek véget azokon a' tengereken az *Anglusok* prédálásainak. — A' fok féle jóvasló és ellenző vélekedések végre azt okozták, hogy a' dolog még egyfzer a' *Köz-józa* ügyelő *Commissiónak* ismét áltai adattatott.

A' *Párisi, Nemzeti* vagy *Normális Scolasticusok* már bé-ültének a' *Jákobinusok*' palotájába, és nevezetes, hogy az abban való második öfzve-gyülekezések' alkálmatofságával, egész egy *deliberáló Tanátsot* főrmáltak. Az ő tanátskozásoknak matériája az vólt, hogy a' *Conventhez* egy háladó jelentéft kézfzittsenek és küldgyenek. A' miben mindenek is meg-egyeztének, tsak azt tették még további vetélekedéseknek matériájává, hogy milyenek kellyen ennek a' jelentésnek lenni. Minthogy azonban femmi tanátskozás, *Præses* nélkül jó rendel nem folyhat, tehát decretálta az ifjuság, hogy a' leg időfsebb gyermek legyen a' *Præsesek* — és imé! — az öreg 60 esztendős *Bougainvill*, annak az egész világot körül evezett és *Ohtahitet* is fel-talált hajós feregetskének vezére, áll *Præsesnek* elő, ki is most azok közzé a' gyermekek közzé avatta magát, a' kiknek ő, minden ké-

tségbe való hozhatás nélkül, tanítójok lehetne. — Hát, nem kétfzeres gyermekek e a' *Philosophusok* :

Hiteles levelekből bizonyos, hogy a' *Párisi* nép koránt sem vett a' 16-dik *Lajos'* meg-ölettetésinek Jan. 21-dikén tartatott inneplésiből olyan nagy részt, mint a' *Jakobinusoknak* képit viselő fzalma embernek meg-égetésiből. Az ő meg-égettetése előtt egy be-fzédet vagy inkább vádat mondott-el valaki ellene, mellynél fogva égetésre sententziáztatott, és a' melly-nek ez a' foglalattya : —

„ Én tegedet (mond az Orátor) azzal vádollar : — hogy te másfél ezttendöktől fogva a' Respublikát pufztitottad ; a' Frantzia népet gyilkóltad ; hogy te, a' te követöiddel együtt, *in massa* fel-kelni, a' Con-ventre menni, azt széllyel verni, a' Kép-vifelöket meg-ölni, és a' Frantzia népet ilyen módon a' leg gyalázatosabb rab-szolgalágra juttatni akartad ; hogy annak a' huntzfut *Carriernek* védelmezésire magadat nyilvánóságosan ajánlottad ; egy szóval, én tegedet mind azokkal a' gonoszokkal, mellyek Frantzia or-fzágot rongálták s-még ma is rongálják, vádollar ; mert mind ezeknek az infégeknek te vagy szerző oka. Azt kívánom tehát, hogy az előtt a' hely előtt, melly a' te gonosz tselekedeteidnek fő teátroma volt, u. m: a' *Jakobinusok'* gyülélinek palotája előtt, éget-tetsél-meg. „

Marat is egészfzen végig ki fogta már jádtzani a' Frantzia nép előtt a' maga *rollaját*. Az ő képit Fébruariusnak 1-ső napján a' nép az egyik teátromon öfzve romtván, onnan ki-vetette. Ezt a' Köz-bátorságra ügyelő Commifsió meg-tudván, úgy ítélt : hogy a' Conventnek nagy kifsebségire szólgál, ha a' nép *Maratot*, a' kit a' Convent a' *Pantheon*-beli ditsőségre méltónak lenni decretált, ilyen tsufságok-kal illeti, addig, míg arról a' ditsőségről, ugyan tsak a' Conventnek formális decretoma által, le nem grádi-tsoztatik : mellyhez-képpeft más nap az ő képit is-mét a' teátromban az előbbeni helyire vizfiza té-tette. Fébr. 3-dikán azonban egy teátroma fe volt

Párisban, a' honnan *Marat*' képe a' nép által ki ne hányatott volna: sőt a' gyermekek azt, az utzákon meg-vontzolván, végre egy gané-fertőbe vetették, így szólván: itt vagyon *Marat* a' te *Pantheonod*. — Egy más városban is így járván ezen bálványnak a' képe, némellyek panaszoltak érette az ott lévő Biztos Kép-vifelőknek, de a' kik tsak azt a' vizsgáló választ adták a' panaszlóknak: hogy kétség kívül nem *abonnerozott* (nem fizetett volt előre) ez a' Kép tovább, és azért vettetett-ki a' teátrumról.

Elegyes Apróságok.

Pruszfszus [Feldmarschall *Möllendorf*, sok Generálisoktól kísértetve, Februárius' 8-dikán *Wiesbadenben* Gróf *Kalkreuthnál* meg-jelenvén, a' *Berlinből* tsak akkor érkezett rendelések felett tartatott hadi tanátsban, szeméjlesen jelen volt. — Úgy voltak a' rendelések, hogy Fébr. 18-dikától fogva 24-dikiig az egész Pruszfszus tábor a' *Rénus'* felső mejjékeiről az alsóra takarodgyék, és 6 Batalionnyai a' *Kalkreuth'* táborának *Wésel* felé már előre meg-indúltanak volt. — A' Tsáfszári Seregek ellenben *Pandernt* és *Emmerichet* oda hagyván, *Wésel* felől *Máintz* felé a' *Rénus'* felső vidékeire takarodnak. — Valami Frantzia Biztosok már meg fordúltak *Emmerichben*, hanem, hogy ott meg-nyomultak volna, azt még nem olvassuk.

A' *Spirai* Püspöki Fejedelem az iránt adott-bé a' *Régenburgi* Német Diétára egy panaszló jelentést, hogy a' *Conde Emigráns tábora* a' Püspöki lakó városba *Bruchsalba* igen alkalmatlan helyen volna szálláson azért, mivelhogy ez a' város a' Frantziáknak éppen a' tö-fzomfzedságokban lévén, könnyen meg-eshetnék, hogy a' Frantzia seregek, az *Emigránsokhoz* vífeltető gyűlölségből, a' *Rénuson* véletlenül által jöven, az egész városon bőszt állának. Ez a' *Conde* fegyverés serege, mellynek *Bruchsalba* való bé-fzállittatásáról a' Püspöki Fejedelem panaszolt, ennyi számu: „Printz *Conde* 27 lovakkal; Printz *Bourbon*; Printz *Enghien*; Printz *Berry* 1 Gubernátorral, és 2 Nemes emberekkel;

14 Nemesek, 3 lovak; 37 Adjutántok, 37 lovak; 15 Stab-tisztek, 35 lovak: 3 *Adminisztrátorok*, 8 lovak; 9 Bé-vevők, 27 lovak; 2 Pattantys Generálisok, 4 lovak; 9 Indzsinérek, 9 lovak; 6 Gen. Komandó-beli, és 3 kenyér sütő tisztek, 4 lovak; 2 Policáj, 1 ló; 3 hadi *Papok*, a' Printznek 3 Secretáriusfi, 1 hadi Postamester, 2 ló; 1 Szekérmeister, 1 ló; 6 Seb-Orvos, 3 ló; 2 feleséges Markotányos, 6 ló; 3 Kézi-művesek; 3 Lovások a' profont mellett, és 3 lovak; 160 Köz katonák; 15 Komornyikok, Konyha-mesterek, Szakátsok, Ítáló-mesterek, és Inafok; 8 lovas Ordinántzok, 8 lovak; 4 *liejerezo Zsidók*, 4 lovak; a' Printzel 4 első rangú Dámák, a' körültek szolgáló személlyekkel mind együtt 10 ton, és valami 40 aszszonyokból álló Fejér-tseléd. — Ezen 653 személlyekből és 211 lovakból álló tábor, Fébr. 10-dikin *Bruchfsal* várofsát oda hagyván, a' *Nekkar* vize mejjékire *Rothenburgba* vette magát. „ —

Göttingában, valami más *Universitásokból* titekon ide származott *Ordók*, úgy nevezett *Tanulók-Rendgyei*, formálódtanak vólt: hanem a' Birodalomnak Rendelésiből, egész tsendefséggel, és magoknak a' Tanulóknak jó-akarattyaival, még a' múlt Decem-berben el-töröltettek.

Grosfmann, az a' Német nevezetes Teátrum Igazgató *Hannoverában*, a' múlt napokban, a' játék után *pro Coronide* valami katona által iratott toldalékot *producaltatott*, mellyben a' Közönség és Uralkodó-izék ellen olly sok és meg-bantó képtelenségeket engedett-meg eiő-fordulni, hogy az Országglófszék őtet azokért, 6 napokig tartó kenyéren és vizen való fogsággal meg-büntetni, jónak találta. A' játéknak tituluísa ez vólt: *Kié fog lenni?*

Az eddig *Königsteinban* tartatott *Német Klubiflák* 80-nan, Fébr. 12-dikén, a' Frantzia szélső posztoznak már által adattattak. Azok a' kik 27-ten *Erfurtban* tartattak, *Báselbe* vitettetnek, és 17-dikben útaztanak *Erlanán* keresztül.

Olasz Országból. — „Egy *Carachi* nevű híres Kép-faragó, remélvén, hogy a' maga' mesterséginek az ő világban híjába keresett betsüllőit, az ujj világban fogná meg-találni, e előtt a' ezftendőki el által ment *Ámerikába*, a' hol nem is tsalatott-meg reménségében. A' *Congrefz* éppen akkor gondoskodott arról, hogy a' Szabadságnak egy olyan *Colofzusi* álló-képet készíttesen, és a' *Philadelphiai* piatzra fel-állítsason, mellyet a' 13 egyesült Tartományok *allegorica figurákban* vegyenek körül. *Carachi* azt mondta, hogy mind a' szükséges márvány köveknek *Europából* való által hozatala, mind a' segítő kezeknek *Ámerikában* való fogyatkozása, ott helyben sok nehézséget okoznának: engedelmet nyert tehát, hogy ezen munkát a' maga' hazájában *Romában* készithesse-meg. De alig érkezett-meg, hogy az ő vezedelmes igyekezete a' sz. Atya előtt nyilvánosságossá lévén, a' Státus-Secretárius által tudtára adattatott, hogy az *Europai* jelen való félelmes időkben, *Romában* egy ilyen munkát készíteni, illetlen dolog volna: hanem a' zenobonáknak le-tsenededések után talám, ezen Szabadság' álló képének, s-más e'-féle *allegorica Figuráknak* készítésire is, engedelem fogna adattatni. — *Carachi* az után ismét visszfa ment *Ámerikába*.

A' *Bresti* ki-kötő helyből már egy hónapnál régebben ki-evezett nagy Frantzia hajós feregnek, sem hol-létiről, sem bizonyos tzéljáról nem olvasunk még eddig semmit; azt ki-véve, hogy egy részlet kéje, a' nagy köd miatt a' többtől el-válván, a' *Bresti* kikötő-helybe visszfa evezett.

A' Frantzia Convent decretálta, hogy *Marat* a' *Pantheonból* *solem iter* ki-vettesse, mellyen való ő öme a' *Párisi* népnek olyan nagy vólt, hogy közönséges meg-közfzűnő Követségeket küldött érette a' Convent elibe.